

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Ο ρόλος του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στη σύγχρονη οικονομία	
<i>Εισαγωγικές παρατηρήσεις</i>	23
1.1 Δημόσιος τομέας και η ιστορική του εξέλιξη	24
1.1.1 Ταξινόμηση των δημόσιων φορέων	25
1.1.2 Δημόσιος τομέας με τη στενή και την ευρεία έννοια	27
1.1.3 Ιστορική αναδρομή στο ρόλο του κράτους	29
<i>Σύνοψη</i>	34
1.2 Δημόσιος και ιδιωτικός τομέας: Ομοιότητες και διαφορές	36
1.2.1 Δημόσιος και ιδιωτικός τομέας: Λειτουργικές ομοιότητες	36
1.2.2 Δημόσιος και ιδιωτικός τομέας: Λειτουργικές διαφορές	37
<i>Σύνοψη</i>	39
1.3 Κοινωνική ευημερία και ιδιωτικός τομέας	39
1.3.1 Συνθήκες μεγιστοποίησης της κοινωνικής ευημερίας	39
1.3.2 Ο μηχανισμός των τιμών, οι συνθήκες μεγιστοποίησης της κοινωνικής ευημερίας και η ανάγκη κρατικής παρέμβασης	42
Συνθήκες πλήρους ανταγωνισμού	42
Δημόσια αγαθά	44
Εξωτερικές οικονομίες	45
Ατελείς αγορές	48

Ανεπαρκής πληροφόρηση	49
Κυκλικές διακυμάνσεις	51
Οικονομική μεγέθυνση	52
Δίκαιη διανομή του εισοδήματος	53
<i>Σύνοψη</i>	55
<i>Απαντήσεις στις ασκήσεις του Κεφαλαίου 1</i>	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: *Κρατικός παρεμβατισμός και κατά Pareto αριστοποίηση*

<i>Εισαγωγικές παρατηρήσεις</i>	59
2.1 Ατέλειες της κρατικής παρέμβασης	60
2.1.1 Περιορισμένη πληροφόρηση του κράτους	60
2.1.2 Περιορισμένες δυνατότητες επηρεασμού των αποφάσεων των ιδιωτικών φορέων	61
2.1.3 Γραφειοκρατικές διαδικασίες	62
Έλλειψη οργανωτικών κινήτρων	63
Έλλειψη ατομικών κινήτρων	64
Πολλαπλότητα ή ασάφεια στόχων	64
2.1.4 Πολιτικές διαδικασίες	65
2.1.5 Συνέπειες των κρατικών ανεπαρκειών	66
<i>Σύνοψη</i>	67
2.2 Ο μηχανισμός των τιμών ως μέσο για την άριστη κατανομή των πόρων	67
2.2.1 Η έννοια της κατά Pareto άριστης κατανομής των πόρων	67
2.2.2 Η διαδικασία της κατά Pareto αριστοποίησης	71
2.2.3 Οι καμπύλες προσφοράς και ζήτησης	74
<i>Σύνοψη</i>	76
2.3 Κατανομή πόρων και διανομή του εισοδήματος	77
2.3.1 Ατέλειες της κατά Pareto αριστοποίησης	77
2.3.2 Περιορισμοί της αναδιανεμητικής πολιτικής του κράτους	79
2.3.3 Η αρχή της αποζημίωσης	81
<i>Σύνοψη</i>	82
<i>Απαντήσεις στις ασκήσεις του Κεφαλαίου 2</i>	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Δημόσια αγαθά και εξωτερικές οικονομίες

<i>Εισαγωγικές παρατηρήσεις</i>	87
3.1 Έννοια και διακρίσεις των δημόσιων αγαθών	88
3.1.1 Ιδιότητες των δημόσιων αγαθών	88
Το ανεπιθύμητο του περιορισμού της χρήσης	89
Το αδύνατο του περιορισμού της χρήσης	90
3.1.2 Διακρίσεις των δημόσιων αγαθών	91
3.1.3 Επίπεδο παραγωγής των μη αμιγών δημόσιων αγαθών	93
3.1.4 Επίπεδο παραγωγής των δημόσιων αγαθών	96
Εισοδηματικός περιορισμός	96
Καμπύλες αδιαφορίας	98
Επίπεδο ισορροπίας νοικοκυριού	100
Καμπύλη ζήτησης για δημόσια αγαθά	101
Αποτελεσματικό επίπεδο παραγωγής	103
<i>Σύνοψη</i>	104
3.2 Έννοια και διακρίσεις των εξωτερικών οικονομιών	105
3.2.1 Η έννοια των εξωτερικών οικονομιών	105
3.2.2 Διακρίσεις των εξωτερικών οικονομιών	106
3.2.3 Αγαθά που προκαλούν θετικές εξωτερικές οικονομίες	109
3.2.4 Αγαθά που προκαλούν αρνητικές εξωτερικές οικονομίες	111
3.2.5 Μέθοδοι αντιμετώπισης των εξωτερικών οικονομιών	112
<i>Σύνοψη</i>	115
<i>Απαντήσεις στις ασκήσεις του Κεφαλαίου 3</i>	116

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Δημόσιες επιχειρήσεις

<i>Εισαγωγικές παρατηρήσεις</i>	119
4.1 Η δικαιολογητική βάση για τη λειτουργία των δημόσιων επιχειρήσεων	120
4.1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις	120
4.1.2 Στόχοι των δημόσιων επιχειρήσεων	121
4.1.3 Προβλήματα τιμολογιακής πολιτικής των δημόσιων επιχειρήσεων	125

4.1.4	Μέθοδοι κάλυψης ζημιών των δημόσιων επιχειρήσεων	128
	Επιδότησεις	129
	Διαφοροποίηση τιμών	130
	Πολιτική της διπλής τιμολόγησης.	132
	<i>Σύνοψη</i>	132
4.2	Συγκριτική αξιολόγηση των δημόσιων επιχειρήσεων.	134
4.2.1	Σύγκριση δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων.	134
	Επιχειρήματα υπέρ της ιδιωτικής επιχείρησης	134
	Επιχειρήματα υπέρ της δημόσιας επιχείρησης	138
4.2.2	Ιδιωτικοποίηση και απελευθέρωση.	140
4.2.3	Στόχοι και επιδιώξεις των προγραμμάτων ιδιωτικοποίησης.	142
	Δημοσιονομική εξυγίανση.	142
	Περιορισμός του μεγέθους του δημόσιου τομέα	144
	Εξορθολογισμός της εισοδηματικής πολιτικής	144
	Συμμετοχή του ευρύτερου κοινού στο επιχειρηματικό γίνεσθαι.	145
	<i>Σύνοψη</i>	146
	<i>Απαντήσεις στις ασκήσεις του Κεφαλαίου 4</i>	147

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Κρατικός προϋπολογισμός

	<i>Εισαγωγικές παρατηρήσεις</i>	151
5.1	Ορισμός, λειτουργίες και διακρίσεις του κρατικού προϋπολογισμού	152
5.1.1	Έννοια και περιεχόμενο του προϋπολογισμού.	152
5.1.2	Στόχοι του προϋπολογισμού.	155
	Άριστη κατανομή των παραγωγικών πόρων.	155
	Δίκαιη διανομή του εισοδήματος	157
	Σταθεροποίηση της οικονομίας	157
	Οικονομική μεγέθυνση	158
5.1.3	Διακρίσεις του κρατικού προϋπολογισμού	158
	<i>Σύνοψη</i>	159
5.2	Τα χαρακτηριστικά του Γενικού Κρατικού προϋπολογισμού στην Ελλάδα	160

5.2.1	Τακτικός Προϋπολογισμός	160
5.2.2	Προϋπολογισμός Δημόσιων Επενδύσεων	161
5.2.3	Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης	162
5.2.4	Ακαθάριστο έλλειμμα	164
5.2.5	Προϋπολογισμός προγραμμάτων	165
5.3	Το δημόσιο χρέος	167
5.3.1	Η δικαιολογητική βάση του δημόσιου δανεισμού	167
5.3.2	Η κατανομή του βάρους από τον εξωτερικό δανεισμό	169
5.3.3	Η κατανομή του βάρους από τον εσωτερικό δανεισμό	171
5.3.4	Εναλλακτικές προσεγγίσεις του προβλήματος της κατανομής του εσωτερικού δανεισμού	173
5.3.5	Δημιουργική Λογιστική	176
	<i>Σύνοψη</i>	182
5.4	Η διαδικασία σύνταξης και εκτέλεσης του προϋπολογισμού στην Ελλάδα	183
5.4.1	Κατάρτιση του προϋπολογισμού	184
5.4.2	Ψήφιση του προϋπολογισμού	186
5.4.3	Εκτέλεση του προϋπολογισμού	188
5.4.4	Έλεγχος εκτέλεσης του προϋπολογισμού	189
	<i>Σύνοψη</i>	190
5.5	Αρχές του προϋπολογισμού	191
5.5.1	Γενική θεώρηση των αρχών του προϋπολογισμού	191
	<i>Σύνοψη</i>	194
	<i>Απαντήσεις στις ασκήσεις του Κεφαλαίου 5</i>	195

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Γενική θεωρία των φόρων

	<i>Εισαγωγικές παρατηρήσεις</i>	199
6.1	Ορισμός και ταξινόμηση των φόρων	200
6.1.1	Η έννοια και το περιεχόμενο της φορολογίας	200
6.1.2	Διακρίσεις των φόρων	202
	Ταξινόμηση με κριτήριο τη φορολογική βάση	202
	Ταξινόμηση των φόρων σε άμεσους και έμμεσους	204
	Ταξινόμηση με κριτήριο τη φορολογούσα αρχή	205

Ταξινόμηση των φόρων σε προσωπικούς και απρόσωπους	206
Ταξινόμηση με κριτήριο το χαρακτήρα του φορολογικού συντελεστή	206
6.1.3 Πρακτικές εφαρμογές της διάκρισης των φόρων με κριτήριο τον φορολογικό συντελεστή	210
Αναλογικός φόρος επί των κερδών	211
Κλιμακωτή προοδευτικότητα	212
Διαστρωματική και διαχρονική προοδευτικότητα	214
Εμφανής και αφανής προοδευτικότητα	215
6.1.4 Η διπλή προοδευτικότητα των φόρων κατανάλωσης	217
Μορφή και περιεχόμενο του ΦΠΑ.	217
Ο κοινωνικά άδικος χαρακτήρας των φόρων κατανάλωσης	220
<i>Σύνοψη</i>	221
6.2 Αρχές της φορολογίας	222
6.2.1 Περιγραφή των βασικών αρχών της φορολογίας	223
6.2.2 Η θεωρία του ανταλλάγματος.	227
6.2.3 Η θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας	231
Περιεχόμενο της θεωρίας	231
Η δαπάνη και το διαρκές εισόδημα ως δείκτες φοροδοτικής ικανότητας	234
6.2.4 Η θεωρία της μεγιστοποίησης της κοινωνικής ευημερίας	236
<i>Σύνοψη</i>	237
<i>Απαντήσεις στις ασκήσεις του Κεφαλαίου 6</i>	238

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Οι επιπτώσεις των φόρων

<i>Εισαγωγικές παρατηρήσεις</i>	241
7.1 Οι αντιδράσεις των ιδιωτικών φορέων στη φορολογία	243
7.1.1 Μετακύλιση των φόρων	243
Ορισμός και περιεχόμενο της μετακύλισης.	243
Διακρίσεις της μετακύλισης	244
Μετακύλιση σε όρους μερικής και γενικής ισορροπίας.	245

7.1.2	Μετακύλιση των έμμεσων φόρων	247
	Μετακύλιση του ειδικού φόρου κατανάλωσης, σε επίπεδο κλάδου επιχειρήσεων, υπό ανταγωνιστικές συνθήκες	248
	Μετακύλιση του ειδικού φόρου κατανάλωσης υπό ανταγωνιστικές συνθήκες, σε επίπεδο επιχείρησης	255
	Η μετακύλιση του ειδικού φόρου κατανάλωσης από τη μονοπωλιακή επιχείρηση	258
	Η μετακύλιση του ειδικού φόρου κατανάλωσης υπό ολιγοπωλιακές συνθήκες	263
	Μετακύλιση του γενικού φόρου κατανάλωσης.	263
7.1.3	Φοροδιαφυγή	265
	Ορισμός και προσδιοριστικοί παράγοντες	265
	Συνέπειες της φοροδιαφυγής.	268
7.1.4	Φοροαποφυγή	269
	Ορισμός και προσδιοριστικοί παράγοντες	269
	Συνέπειες της φοροαποφυγής	273
	<i>Σύνοψη</i>	274
7.2	Οι επιδράσεις των φόρων στα κίνητρα παραγωγής	275
7.2.1	Η επίδραση του φόρου εισοδήματος στο κίνητρο για εργασία.	275
	Εισοδηματικό αποτέλεσμα και αποτέλεσμα υποκατάστασης	275
	Η επίδραση του φόρου σταθερού ποσού κατά φορολογούμενο.	278
	Η επίδραση του αναλογικού φόρου εισοδήματος	279
	Η επίδραση του προοδευτικού φόρου εισοδήματος.	281
7.2.2	Η επίδραση του φόρου εισοδήματος στο κίνητρο για αποταμίευση	283
	<i>Σύνοψη</i>	285
	<i>Απαντήσεις στις ασκήσεις του Κεφαλαίου 7</i>	286
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Δημόσιες δαπάνες		
	<i>Εισαγωγικές παρατηρήσεις</i>	289

8.1 Έννοια, περιεχόμενο και ταξινόμηση των δημόσιων δαπανών	291
8.1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις	291
8.1.2 Η οικονομική ταξινόμηση των δημόσιων δαπανών.	293
8.1.3 Η λειτουργική ταξινόμηση των δημόσιων δαπανών.	296
8.1.4 Η διοικητική ταξινόμηση των δημόσιων δαπανών.	296
<i>Σύνοψη</i>	297
8.2 Η διαχρονική αύξηση των δημόσιων δαπανών	298
8.2.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις	298
8.2.2 Ο νόμος του Wagner	299
8.2.3 Η θεωρία της κλιμακωτής αύξησης των δημόσιων δαπανών.	301
8.2.4 Η υστέρηση παραγωγικότητας του δημόσιου τομέα	303
8.2.5 Λοιπές θεωρίες περί της αυξητικής τάσης των δημόσιων δαπανών.	306
<i>Σύνοψη</i>	309
8.3 Οι επιδράσεις των δημόσιων δαπανών	310
8.3.1 Οι επιδράσεις των δημόσιων δαπανών στο κίνητρο για εργασία	310
8.3.2 Οι επιδράσεις των δημόσιων δαπανών στη διανομή του εισοδήματος	313
Μεταβιβαστικές πληρωμές.	313
Επιδοτήσεις τιμών.	314
Αρνητικός φόρος εισοδήματος	317
<i>Σύνοψη</i>	319
<i>Απαντήσεις στις ασκήσεις του Κεφαλαίου 8</i>	320

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: Ανάλυση κόστους – οφέλους

<i>Εισαγωγικές παρατηρήσεις</i>	323
9.1 Περιεχόμενο και μέθοδοι αξιολόγησης των επενδυτικών προγραμμάτων	325

9.1.1	Έννοια και περιεχόμενο της ανάλυσης κόστους – οφέλους	325
9.1.2	Εκτίμηση του οφέλους	326
	Η επιλογή των ωφελειών	326
	Η εκτίμηση των ωφελειών	327
9.1.3	Εκτίμηση του κόστους	328
9.1.4	Λογιστικές ή σκιάδεις τιμές	330
	Ζημιογόνες δημόσιες επιχειρήσεις	330
	Υποαπασχολούμενο εργατικό δυναμικό	331
	Ανυπαρξία τιμών της αγοράς	333
9.1.5	Σύγκριση του οφέλους και του κόστους	335
9.1.6	Μέθοδοι αξιολόγησης των δημόσιων έργων	336
	Μέθοδος της καθαρής παρούσας αξίας	336
	Μέθοδος του λόγου των προεξοφλημένων αξιών	337
	Μέθοδος της εσωτερικής αποδοτικότητας	337
9.1.7	Ο χαρακτήρας του προεξοφλητικού επιτοκίου	339
	Προβλήματα της διαδικασίας αξιολόγησης	339
	Είδη προεξοφλητικού επιτοκίου	342
	<i>Σύνοψη</i>	346
9.2	Κριτική των μεθόδων αξιολόγησης	347
9.2.1	Κριτική των μεθόδων αξιολόγησης των δημόσιων έργων	347
9.2.2	Αβεβαιότητα και κίνδυνος	349
9.2.3	Αξιολόγηση της τεχνικής της ανάλυσης κόστους – οφέλους	352
	<i>Σύνοψη</i>	352
	<i>Απαντήσεις στις ασκήσεις του Κεφαλαίου 9</i>	353

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: Δημοσιονομική πολιτική σταθεροποίησης και μεγέθυνσης

	<i>Εισαγωγικές παρατηρήσεις</i>	357
10.1	Δημοσιονομική πολιτική σταθεροποίησης	359
10.1.1	Εισαγωγικές παρατηρήσεις	359
	Η σταθεροποίηση σε αντιδιαστολή με τη μεγέθυνση	359

Η δικαιολογητική βάση της δημοσιονομικής πολιτικής σταθεροποίησης	361
10.1.2 Εθνικό εισόδημα και δημόσιος τομέας	362
Το επίπεδο ισορροπίας του εισοδήματος χωρίς δημόσιο τομέα	362
Το επίπεδο ισορροπίας του εισοδήματος με δημόσιο τομέα	365
Φόρος σταθερού ποσού	365
Αναλογικός φόρος	367
10.1.3 Η σταθεροποιητική δράση του Δημοσίου.	369
Κρατική παρέμβαση με τις δημόσιες δαπάνες	369
Η πολλαπλασιαστική διαδικασία	370
Η αλγεβρική παρουσίαση της πολλαπλασιαστικής διαδικασίας	373
Κρατική παρέμβαση με τους φόρους.	375
Θεώρημα του ισοσκελισμένου προϋπολογισμού	377
Αξιολόγηση των δημοσιονομικών μέσων.	378
<i>Σύνοψη</i>	379
10.2 Ενεργητική και αυτόματη δημοσιονομική πολιτική.	380
10.2.1 Κατηγορίες δημοσιονομικής πολιτικής σταθεροποίησης	380
10.2.2 Μορφές χρονικής υστέρησης	382
10.2.3 Εκτίμηση μεγέθους σταθεροποιητικών επιδράσεων	384
<i>Σύνοψη</i>	387
10.3 Δημοσιονομική πολιτική οικονομικής μεγέθυνσης.	388
10.3.1 Η δημοσιονομική πολιτική μεγέθυνσης στις αναπτυσσόμενες χώρες	388
10.3.2 Η δημοσιονομική πολιτική ανάπτυξης στις αναπτυσσόμενες χώρες	392
<i>Σύνοψη</i>	396
<i>Απαντήσεις στις ασκήσεις του Κεφαλαίου 10</i>	397
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	401